

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610-7649922
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

12 Ekim 2023

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Mehmet ÖZHASEKİ
Bakan

EK:
-Dosya (1 takım)

ÇORUM MİLLETVEKİLİ
SAYIN MEHMET TAHTASIZ'IN
TBMM 7/3589 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI

SORULAR

- 1) Safi Holding tarafından devralınan Çorum Şeker Fabrikası'nın atıkları için en son ne zaman inceleme yapılmıştır?
- 2) Yine aynı şekilde Çorum Şeker Fabrikası'nın karıştığı iddia edilen Derinçay'da en son ne zaman inceleme yapılmıştır?
- 3) Yapılan incelemelerin sonucunda sularda kirlilik tespit edilmiş midir?
- 4) Çorum Şeker Fabrikası'nın ve Çorum Belediyesi'nin yaptığı arıtma tesisleri yeterli midir? Bakanlığınız bu konuda hangi sıklıkta denetim yapmaktadır?
- 5) Çorum Derinçay akarsuyunun ıslah edilmesi ile ilgili bu zamana kadar yapılan çalışmalar nelerdir? Bundan sonraki süreçte hangi çalışmaların yapılmasını ve Derinçay'ın temiz bir suya kavuşturulmasını planlıyorsunuz?

CEVAPLAR

1,4) Şeker Fabrikaları bilindiği üzere belirli dönemlerde üretim yapmaktadır. Üretim dönemi genellikle Eylül ayında başlayıp Ocak ayı içerisinde sonlanmaktadır. Çorum Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğümüz tarafından işletmede oluşan endüstriyel atıksuların deşarjı kapsamında numune alımı ve denetimler kampanya dönemi dediğimiz Eylül - Ocak ayları arasında yaklaşık 4-5 aylık dönemde yapılmaktadır. İl Müdürlüğümüz tarafından Çorum İlimiz Mimarsinan Mahallesi Ankara Yolu Bulvarı No:125 adresinde kurulu bulunan Çorum Şeker Fabrikası A.Ş.'de 2022-2023 yılları içerisinde sekiz kez inceleme ve denetim yapılmıştır. Bunlar;

16/02/2022 : İl Müdürlüğümüze gönderilen CİMER şikayetine istinaden yerinde inceleme yapılarak denetim tutanağı tutulmuştur.

11/04/2022 : İl Müdürlüğümüze dilekçe ile gönderilen şikayet dilekçesine istinaden yerinde inceleme yapılarak denetim tutanağı tutulmuştur.

31/08/2022 : İl Müdürlüğümüz gözetiminde tesiste kurulu bulunan atıksu arıtma tesisi çıkışından izleme numunesinin alınmasında denetim tutanağı tutulmuştur. (Atıksu analiz raporunda alınan atıksu numunesi tesisinin tabi olduğu 31/12/2004 tarihli ve 25687 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanarak yürürlüğe giren Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği'nde belirtilen alıcı ortama deşarj standartları tablosunda yer alan parametre sınır değerlerini sağlamaktadır.)

02/09/2022 : Bakanlığımız ve İl Müdürlüğümüz tarafından gerçekleştirilen denetim sırasında atıksu arıtma tesisi çıkışından atıksu numunesi alınmıştır. (Atıksu analiz raporunda alınan atıksu numunesi tesisinin tabi olduğu 31/12/2004 tarihli ve 25687 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanarak yürürlüğe giren Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği'nde belirtilen alıcı ortama deşarj standartları tablosunda yer alan parametre sınır değerlerini sağlamaktadır.)

14/11/2022 : İl Müdürlüğümüz tarafından Risk Esaslı denetim kapsamında denetim yapılarak denetim tutanağı tutulmuştur.

29/11/2022 : İl Müdürlüğümüz gözetiminde tesiste kurulu bulunan atıksu arıtma tesisi çıkışından izleme numunesinin alınmasında denetim tutanağı tutulmuştur. (Atıksu analiz raporunda alınan

atıksu numunesi tesisinin tabi olduğu 31/12/2004 tarihli ve 25687 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanarak yürürlüğe giren Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği'nde bağlı bulunduğu alıcı ortama deşarj standartları tablosunda yer alan parametre sınır değerlerini sağlamaktadır.)

20/01/2023 : İl Müdürlüğümüz tarafından 23/06/2017 tarihli ve 30105 Sayılı Resmi Gazete' de yayımlanarak yürürlüğe giren Kimyasalların Kaydı, Değerlendirilmesi, İzni ve Kısıtlanması Hakkında Yönetmelik kapsamında inceleme yapılarak denetim tutanağı tutulmuştur.

13/09/2023 : İl Müdürlüğümüz gözetiminde tesiste kurulu bulunan atıksu arıtma tesisi çıkışından Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği kapsamında izleme numunesinin alınmasında denetim tutanağı tutulmuştur.

Yapılan denetimler sırasında deşarj noktasından alınan numuneler mevzuatta belirtilen sınır değerleri sağlamaktadır. Numune alımı dışında yapılan denetimlerde mevzuata aykırı herhangi bir unsura rastlanmamıştır.

Tesisin 21/07/2025 tarihine kadar geçerli "Hava Emisyon ve Atıksu Deşarjı" konulu Çevre İzin Belgesi bulunmakta olup; çevre iznine istinaden tesis atıksu deşarj noktasından 10/10/2009 tarihli ve 27372 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanarak yürürlüğe giren Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği İdari Usüller Tebliği kapsamında çalıştığı kampanya döneminde onbeş günde bir iç izleme atıksu numuneleri alınmakta olup; atıksu analiz raporları İl Müdürlüğümüze sunulmaktadır.

Çorum Şeker Fabrikası yönetimi tarafından 06/01/2023 tarihinde 2022/2023 üretim faaliyetinin ve atıksu arıtma tesisinin faaliyetine son verildiğine dair resmi yazısı sunulmuş olup, 2023 yılı içerisinde Çorum Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğümüze tesis ile ilgili herhangi bir şikâyet ve ya ihbar ileilmemiştir.

Diğer taraftan, Çorum İli Ankara Yolu 7. Km Karacaköy Mevkii adresinde kurulu bulunan Çorum Belediyesi Atıksu Arıtma Tesisi'nin 15/01/2020 tarihli Atıksu Deşarjı konulu Çevre İzin Belgesi bulunmaktadır.

Atıksu arıtma tesisi fiziksel-biyolojik atıksu arıtma tesisi olup 63504 m³/gün kapasitelidir. Tesiste 22/03/2015 tarihli ve 29303 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanarak yürürlüğe giren Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri Tebliği kapsamında Sürekli Atıksu İzleme Sistemi (SAİS) kurulu olup tesisten deşarj edilen atıksu Bakanlığımız tarafından sürekli olarak izlenmektedir. Tebliğ kapsamında altı ayda bir Çorum Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğümüz gözetiminde Bütünleşik Karşılaştırma Testi yapılmaktadır.

Ayrıca; tesis atıksu deşarj noktasından 31/12/2004 tarihli ve 25687 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanarak yürürlüğe giren Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği'nde 17/12/2022 tarihinde yapılan değişikliğe istinaden 38. Maddesi (Ek fıkra:RG-17/12/2022-32046) "Kurulu kapasitesi 5.000 m³/gün ve üzerinde olan ve endüstriyel atıksu bağlı olan kentsel atıksu arıtma tesisleri için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü gözetiminde, ayda bir olmak üzere yıl içerisinde tesis çıkışından 12 defa 2 saatlik kompozit numune alınarak Bakanlıkça yetkilendirilmiş bir laboratuvarında Tablo 19 kapsamında izleme yapılır." hükmü gereğince 2023 yılı Ocak ayından itibaren sekiz adet atıksu numunesi alınarak analiz sonuçları yılsonunda Bakanlığımıza sunulmak üzere İl Müdürlüğümüze gönderilmiştir. Tesiste 2022-2023 yıllarında toplam 14 adet denetim yapılmıştır. Alınan numune sonuçları mevzuatta belirtilen standartlara uygun olup; diğer denetimler sırasında da mevzuata aykırı herhangi bir unsura rastlanmamıştır.

2) Çorum Şeker Fabrikası A.Ş. kristal şeker üretimi yapmakta olup yılın belirli dönemlerinde faaliyet göstermektedir. Tesiste kurulu bulunan atıksu arıtma tesisinin faaliyetine başladığı ve son verdiği tarihler İl Müdürlüğümüze resmi yazı ile bildirilmektedir. Çorum Şeker Fabrikası A.Ş. tarafından 11/01/2022 tarihinde 2021/2022 yılı üretim faaliyeti sonrası atıksu arıtma tesisinin faaliyete başlatılarak deşarj işlemlerine başlandığına dair, 06/01/2023 tarihinde 2022/2023 üretim faaliyeti sonrası atıksu arıtma tesisinin faaliyete başlatılarak deşarj işlemlerine başlandığına dair resmi yazı Çorum Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğümüze sunulmuştur.

Çorum Şeker Fabrikası A.Ş.'ne ait atıksu arıtma tesisinden 2023-2024 üretim dönemine (kampanya dönemi) başlanması nedeniyle daha öncesinde işletmenin başvurusuna istinaden Bakanlığımız laboratuvar belirleme sistemi(MELBES) üzerinden yapılan atama çerçevesinde işletmeye gelen laboratuvar yetkilileri tarafından 13/09/2023 tarihinde tesiste kurulu bulunan atıksu arıtma tesisi deşarj noktasından Çorum Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğümüz gözetiminde izleme numunesi alınarak denetim tutanağı tutulmuştur.

İl Müdürlüğümüz tarafından yıl içerisinde tesisin faaliyette olduğu ve olmadığı zamanlarda atıksu deşarj noktası takip edilmekte olup, arıtılmış atıksuların deşarj yeri olan Derinçay ve çevresinde İl Müdürlüğümüz personelleri tarafından sıklıkla gözlemler yapılmaktadır. Herhangi bir olumsuzluk gözlemlenmesi durumunda Derinçay'a atıksu deşarjı yapan işletmelerde gerekli incelemeler ve denetimler yapılmakta olup mevzuatımıza aykırı hareket edenlerle ilgili 2872 sayılı Çevre Kanunu kapsamında idari yaptırımlar uygulanmaktadır.

3) Derinçay ve çevresinde Çorum Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğümüz tarafından sıklıkla gözlemler ve incelemeler yapılmaktadır. Yapılan incelemeler neticesinde herhangi bir olumsuzluk gözlemlenmesi durumunda Derinçay'a atıksu deşarjı yapan işletmelerde gerekli incelemeler ve denetimler yapılmakta olup mevzuatımıza aykırı hareket edenlerle ilgili 2872 sayılı Çevre Kanunu kapsamında değerlendirilmekte ve idari yaptırımlar uygulanmaktadır.

Mevzuat kapsamında yapılan değerlendirmede, Derinçay'a atıksu deşarj eden tüm tesislerin bireysel arıtma tesislerinin bulunduğu ve mevzuata uygun olarak arıtıldıktan sonra deşarj edildiği, İl Müdürlüğümüzce yapılan analiz ve denetimlerde tespit edilmiştir. Ancak arıtma tesislerinden çıkan atıksuların Derinçay'a deşarjı ile birlikte toplam kirlilik yükünde artış olmaktadır. Son yıllarda Çorum İlimiz özelinde yaşanan kuraklık nedeniyle Derinçay'ın memba debisi oldukça azalmıştır. Dere, arıtma tesislerinden çıkan arıtılmış, mevzuata uygun deşarj edilen atıksularla beslenen akarsu hüviyetine bürünmüştür.

5) Ülkemizde yüzeysel sularının(akarsu ve göller) kalitesinin izlenmesi 11.02.2014 tarih ve 28910 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Yüzeysel Sular ve Yeraltı Sularının İzlenmesine Dair Yönetmelik" çerçevesinde Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı Su Yönetimi Genel Müdürlüğü ile Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yapılmakta olup, akarsu yataklarının ıslah edilmesi hususu Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü uhdesinde bulunmaktadır.

Çorum Belediyesi tarafından Derinçay'da oluşan çevre kirliliğinin önlenmesi kapsamında projelendirilen kentsel atıksu arıtma tesisinin yapımı 2001 yılında tamamlanarak işletmeye alınmıştır. Derinçay özelinde akarsu kalitesinin artırılmasının yönünde Çorum Belediyesi tarafından işletilmekte olan kentsel atıksu arıtma tesisinin yerine ileri arıtma(Azot ve fosfor giderimi) ünitelerini de içeren kentsel atıksu arıtma tesisi projelendirilmiş olup, Bakanlığımız uhdesinde Çevresel Etki Değerlendirme süreci tamamlanmış, 13.12.2017 tarihinde Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü tarafından proje onayı yapılmıştır. Çorum Belediye Başkanlığı

tarafından konu ile ilgili olarak ödenek bulunarak ileri arıtma ünitelerini de içeren kentsel atıksu arıtma tesisinin faaliyete geçirilmesi durumunda Derinçay'ın su kalitesinde gözle görünür bir iyileşme olacağı değerlendirilmektedir.

Çorum Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğümüz tarafından gerek Derinçay ve devamında Çorum Çayı gerekse diğer akarsu kaynaklarına endüstriyel atıksuyu oluşan ve arıtma tesislerinde arıtıldıktan sonra atıksu deşarj yapan işletmeler takip edilmekte olup, Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği çerçevesinde periyodik olarak deşarj noktalarından numuneler alınmakta, alınan numuneler Bakanlığımızca yetkilendirilmiş akredite laboratuvarlarda analiz ettirilmektedir. Numune analiz sonuçlarının mevzuatta belirtilen sınır değerlere uygun olup olmadığı takip edilerek buna göre idari işlemler tesis edilmektedir.